

Asia: VN/24308/2024

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hirsitaloteollisuus ry:n lausunto valtioneuvoston asetukseen uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista

Perustelumuistiossa korostetaan voimakkaasti ja aivan oikein rakentamisen sekä rakennusmateriaalien todella suurta merkitystä luonnonvarojen kestävämmäksi käyttönä sekä ilmastopäästöjen aiheuttajana. "Pariisin ilmastopöytäkirjaan pääseminen edellyttäisi uusien rakennusten toteuttamista hiilineutraaleina vuoden 2030 jälkeen ja että erityisesti rakennusmateriaalien valmistuksen päästöt olisi merkittävästi vähennettävä."

Hirsitaloteollisuus lausuu huolensa raja-arvoasetusluonnoksen todella vaatimattomasta vaikutuksesta Suomen ilmastopäästöjen leikkaustavoitteeseen, rakennustuotealaa stimuloi-vaan tuotekehitykseen, investointeihin ja kilpailukykyyn vihreän siirtymän vientimarkkinoilla.

Ehdotetut raja-arvot eivät päästöjä leikkaa

Asetusluonnoksessa esitetyt helposti saavutettavat raja-arvot käytännössä lamaannuttavat matalahiilisen rakentamisen kysynnän ja samalla tarjonnan vuosiksi eteenpäin. Raja-arvoasetusluonnos ei nyky muodossaan edistä rakentamisen päästöjen vähentämistä, vähähiilisten tuotteiden markkinan kasvua eikä tue yritysten investointeja ja kilpailukykyä. Teollisuus tarvitsee ennustettavan ja kunnianhimoisen sääntelypolun, joka tukee investointeja ja innovaatioita.

Asetuksen luonnoksessa ei rakennussektorin jo saatavilla ja käytössä olevia vähähiilisempiä tuotteita ja ratkaisuja ole huomioitu. Raja-arvot vastaavat tasoa, joka on alitettu jo vuosia sitten.

Kannusteet puuttuvat

Asetusluonnoksesta puuttuvat kannustimet vähähiilille ratkaisuille ja lisäksi se jättää käyttämättä tilaisuuden vahvistaa kiertotalouden markkinoita. Teollisuus tarvitsee ennustettavan ja kunnianhimoisen sääntelypolun, joka tukee uusia innovaatioita myös kiertotalouden saralla. Päästörajat on asetettu lähtökohtaisesti aivan liian lieviksi, eivätkä ne palkitse hankkeita, jotka alittavat päästörajat merkittävästi, tai vastaavasti ohjaavat kiertotalousratkaisujen kehittämiseen.

Raja-arvot eivät tue markkinan kehittymistä, viennin kasvua eikä kuntien ilmastotyötä

Helposti saavutettavat rajat eivät kehitä vähähiilisen rakentamisen kotimarkkinaa ja hidastavat merkittävästi teollisuuden innovaatiokehitystä ja investointeja. Puutuoteteollisuus on yksi merkittävimpiä vientialoja Suomessa. Kotimarkkinoille esitetyt raja-arvot eivät tue puutuotteiden ja puurakentamisen ratkaisujen käyttöä eikä vientiä.

Asetusluonnos ei tue aktiivisia kuntia

Monilla kunnilla on omat kunnianhimoiset hiilineutraalisuustavoitteensa. Asetus ei tule helpottamaan kuntien asemaa oman vaativan linjan pitämisessä, koska se ei tue vähähiilisen rakentamisen kysyntää ja tuotteiden vakiintumista. Sääntelyn viivästynyt käyttöönotto ja kapea-alaisuus heikentävät sen potentiaalia ohjata merkityksellisiä päästövähennyksiä rakennusallalla, haitaten siirtymistä vähähiiliseen rakennettuun ympäristöön.

Nyt on tuotepäästöjen leikkaamisen aika

Energiantuotannon päästöjen vähetessä on rakennusten käytönaikaisten ilmastopäästöjen osuus pienentynyt ja painopiste on nopeasti siirtymässä rakennusmateriaalien tuotannon ja rakentamisen päästöihin.

Perustelumuistion mukaan tuotesidonnaiset päästöt ovat energiatehokkaissa pohjoismaisissa rakennuksissa jo nyt 30–80 % elinkaaren päästöistä. Nopein vaikuttavuus saavutettaisiin painottamalla elinkaaren alkuvaiheen päästöjen leikkaamista, koska niiden vähentäminen näkyy välittömästi Suomen päästötaseessa.

Mahdollisuus kiertotalouden kehittämiseen jätetään käyttämättä

Kiertotalous palvelee vahvasti vähähiilistä rakentamista. Uudelleenkäytettävien tuotteiden ja kierrätettävien materiaalien käytöllä rakennuksen hiilijalanjälkeä pystytään alentamaan. Niin kauan, kun raja-arvot eivät vaadi vähähiilisten ratkaisujen käyttöä, ei sen luomaa merkittävää kannustetta niiden käyttöön ja markkinoiden luomiseen ole myöskään kiertotalouden osalta.

Raja-arvoilla tehdään tulevaisuutta

Luonnoksen perusteluissa vedotaan joustavuuteen ja tulevaisuuden epävarmuuteen. Vähähiilisen rakentamisen teknologia ja tuotteet ovat kuitenkin olemassa, kustannukset ovat hallittavissa ja tarve päästövähennyksille on akuutti. Asetuksen tulisikin vahvasti linjata rakentamisen päästöjen alentaminen pitemmälle jaksolle.

Selkeän päästöjen leikkaamiskehityksen tulisi tukea vähähiilisen markkinan syntymistä. Tällä hetkellä teollisuudelle keskeinen ongelma on vähähiilisen rakentamisen vähäinen kysyntä ratkaisujen saatavuudesta huolimatta. Oikein asetetuilla päästöraja-arvoilla kotimaan kysyntä kasvaa ja samalla kannustaa teollisuutta tuotekehityksen lisäämiseen ja investointien käynnistämiseen Suomessa. Vähähiilisten tuotteiden valmistukseen saadaan volyymia ja kysynnälle tulee ennakoitavuutta. Vakaa kysynnän kehitys auttaa tuotannon ja ratkaisujen yleistymistä ja skaalautumista.

Loppuhuomiona toteamme, että perustelumuistiosta ja asetusluonnoksesta ei käy selvästi ilmi, onko esimerkiksi kaukolämmön päästökertoimenä laskelmissa käytettävä aina geneerisiä arvoja vai voiko käyttää varmennettuja paikallisia energiatuotannon päästökertoimia? Paikallisen päästökertoimien käyttömahdollisuus kannustaisi kuntien energiainvestointeja uusiutuvaan ja vähähiiliseen energiatuotantoon.

Romppainen Seppo
Hirsitaloteollisuus ry